

YR ATODLEN

Y CONFENSIWN, Y PROTOCOLAU, Y DATGANIADAU A'r NEILLTUADAU

RHAN 2

PROTOCOLAU

PROTOCOL DEWISOL I'R CONFENSIWN AR HAWLIAU'R PLENTYN YNGHYLCH TYNNU PLANT I MEWN I WRTHDARO ARFOG

Erthygl 1

Rhaid i Bartïon Gwladwriaethau gymryd pob mesur dichonadwy i sicrhau na fydd aelodau o'u lluoedd arfog sydd heb gyrraedd 18 mlwydd oed yn cymryd rhan uniongyrchol mewn ymladdiadau.

Erthygl 2

Rhaid i Bartïon Gwladwriaethau sicrhau na chaiff personau nad ydynt wedi cyrraedd 18 mlwydd oed eu recriwtio dan orfodaeth i'w lluoedd arfog.

Erthygl 3

- Rhaid i Bartïon Gwladwriaethau godi'r oedran isaf ar gyfer recriwtio personau o'u gwirfodd i'w lluoedd arfog cenedlaethol o'r hyn a nodwyd yn erthygl 38, paragraff 3, o'r Confensiwn ar Hawliau'r Plentyn, gan ystyried yr egwyddorion sydd wedi eu cynnwys yn yr erthygl honno a chydnabod bod gan bersonau sydd o dan 18 mlwydd oed hawlogaeth o dan y Confensiwn i gael amddiffyniad arbennig.
- Rhaid i bob Parti Gwladwriaeth adneuo datganiad rhwymol pan gadarnheir neu pan gytunir y Protocol hwn sy'n nodi'r oedran isaf y bydd yn caniatáu recriwtio gwirfoddol i'w lluoedd arfog cenedlaethol a disgrifiad o'r trefniadau diogelu y mae wedi eu mabwysiadu i sicrhau na chaiff y recriwtio hwnnw ei fforsio na'i dirio.
- Rhaid i Bartïon Gwladwriaethau sy'n caniatáu recriwtio gwirfoddol i'w lluoedd arfog cenedlaethol gadw trefniadau diogelu i sicrhau, o leiaf:
 - bod y recriwtio hwnnw'n wirioneddol wirfoddol;
 - bod y recriwtio hwnnw'n cael ei wneud gyda chydysyniad deallus rhieni'r person neu ei warcheidwaid cyfreithiol;
 - bod gan y personau hynny wybodaeth lawn am y dyletswyddau sydd ynghlwm wrth wasanaeth milwrol o'r fath;
 - bod y personau hynny'n darparu prawf dibynadwy o'u hoedran cyn iddynt gael eu derbyn i wasanaeth milwrol cenedlaethol.
- Caiff pob Parti Gwladwriaeth atgyfnerthu ei ddatganiad ar unrhyw bryd drwy hysbysiad i'r perwyl hwnnw sydd wedi ei gyfeirio at Ysgrifennydd Cyffredinol y Cenhedloedd Unedig, a bydd yn rhaid iddo yntau hysbysu pob Parti Gwladwriaeth. Daw'r hysbysiad hwnnw'n weithredol ar y dyddiad y daw i law'r Ysgrifennydd Cyffredinol.
- Nid yw'r gofyniad i godi'r oedran ym mharagraff 1 o'r erthygl bresennol yn gymwys i ysgolion sy'n cael eu rhedeg gan luoedd arfog y Partïon Gwladwriaethau neu sydd o dan eu rheolaeth, a hynny'n unol ag erthyglau 28 a 29 y Confensiwn ar Hawliau'r Plentyn.

Erthygl 4

- 1 Ni ddylai grwpiau arfog sydd ar wahân i luoedd arfog Gwladwriaeth, o dan unrhyw amgylchiadau, recriwtio na defnyddio mewn ymladdiadau bersonau sydd o dan 18 mlwydd oed.
- 2 Rhaid i Bartïon Gwladwriaethau gymryd pob mesur dichonadwy i atal y cyfryw recriwtio a defnyddio, gan gynnwys mabwysiadu mesurau cyfreithiol sy'n angenrheidiol i wahardd a throeddoli arferion o'r fath.
- 3 Ni fydd cymhwysu'r erthygl bresennol o dan y Protocol hwn yn effeithio ar statws cyfreithiol unrhyw barti mewn gwrthdrawiad arfog.

Erthygl 5

Rhaid peidio â dehongli unrhyw beth yn y Protocol presennol fel petai'n rhagwahardd darpariaethau yng nghyfraith Parti Gwladwriaeth neu mewn offerynnau rhyngwladol a chyfraith ddyngarol ryngwladol sy'n fwy ffafriol i wireddu hawliau'r plentyn.

Erthygl 6

- 1 Rhaid i bob Parti Gwladwriaeth gymryd pob mesur cyfreithiol, pob mesur gweinyddol a phob mesur arall sy'n angenrheidiol i sicrhau bod darpariaethau'r Protocol hwn yn cael eu gweithredu a'u gorfodi'n effeithiol o fewn ei awdurdodaeth.
- 2 ...
- 3 Rhaid i Bartïon Gwladwriaethau gymryd pob mesur dichonadwy i sicrhau y bydd personau o fewn eu hawdurdodaeth sydd wedi eu recriwtio neu wedi eu defnyddio mewn ymladdiadau yn groes i'r Protocol presennol yn cael eu dadfyddino neu eu gollwng o'u gwasanaeth mewn modd arall. Rhaid i Bartïon Gwladwriaethau roi, pan fo'n angenrheidiol, bob cymorth priodol i'r personau hyn er mwyn iddynt ymadfer yn gorfforol ac yn seicolegol ac ailintegreiddio â'r gymdeithas.

Erthygl 7

- 1 Rhaid i Bartïon Gwladwriaethau gydweithredu i weithredu'r Protocol presennol, gan gynnwys cydweithredu ym maes atal unrhyw weithgaredd sy'n groes i'r Protocol ac adsefydlu ac ailintegreiddio â'r gymdeithas bersonau sy'n ddiodefwrwr gweithredoedd sy'n groes i'r Protocol hwn, gan gynnwys drwy gydweithrediad technegol a chymorth ariannol. Ymgymerir â'r gwaith cynorthwyo a chydweithredu hwnnw gan ymgynghori â'r Partïon Gwladwriaethau o dan sylw a chyrrff rhyngwladol perthnasol.
- 2 Rhaid i Bartïon Gwladwriaethau sydd mewn sefyllfa i wneud hynny roi'r cymorth hwnnw drwy raglenni amlochrog, raglenni dwyochrog neu raglenni eraill neu, ymhlith eraill, drwy gronfa wirfoddol a sefydlir yn unol â rheolau'r Cynulliad Cyffredinol.

PROTOCOL DEWISOL I'R CONFENSIWN AR HAWLIAU'R PLENTYN AR WERTHU PLANT, PUTEINDRA PLANT A PHORNOGRAFFI PLANT

Erthygl 1

Rhaid i Bartïon Gwladwriaethau wahardd gwerthu plant, puteindra plant a phornograffi plant fel y darperir ar eu cyfer gan y Protocol presennol.

Erthygl 2

At ddibenion y Protocol presennol:

- (a) mae gwerthu plant yn golygu unrhyw weithred neu drafodiad a ddefnyddir gan unrhyw unigolyn neu grŵp o bersonau i drosglwyddo plentyn i un arall am dâl neu unrhyw gydnabyddiaeth arall;
- (b) mae puteindra plant yn golygu defnyddio plentyn mewn gweithgareddau rhywiol am dâl neu unrhyw ffurf arall ar gydnabyddiaeth;
- (c) mae pornograffi plant yn golygu unrhyw bortread, drwy ba fodd bynnag, o blentyn sy'n ymgymryd â gweithgareddau rhywiol diamwys real neu ddynwaredol neu unrhyw bortread o rannau rhywiol plentyn at ddibenion rhywiol yn bennaf.

Erthygl 3

- 1 Rhaid i bob Parti Gwladwriaeth sicrhau, o leiaf, fod y gweithredoedd a'r gweithgareddau canlynol wedi eu cwmpasu'n llawn o dan ei gyfraith trosedd, p'un a yw'r tramgwyddau hynny wedi eu cyflawni yn fewnwladol neu'n drawswladol neu ar sail unigol neu gyfundrefnol:
 - (a) yng nghyd-destun gwerthu plant fel y diffiniwyd y term hwnnw yn erthygl 2:
 - (i) cynnig, traddodi neu dderbyn plentyn, drwy ba ddull bynnag, at ddibenion:
 - (a) camfanteisio'n rhywiol ar y plentyn;
 - (b) trosglwyddo organau'r plentyn am elw;
 - (c) cymryd y plentyn ymlaen i wneud llafur gorfod;
 - (ii) cymell cydsynio yn amhriodol, fel canolwr, i fabwysiadu plentyn gan dorri offerynnau cyfreithiol rhyngwladol cymwysadwy am fabwysiadu;
 - (b) cynnig, sicrhau, caffael neu ddarparu plentyn ar gyfer puteindra plant, fel y'i diffiniwyd yn erthygl 2;
 - (c) cynhyrchu, dosbarthu, lledaenu, mewnfario, allfario, cynnig, gwerthu neu feddiannu at y dibenion uchod bornograffi plant fel y'i diffiniwyd yn erthygl 2.
- 2 Yn ddarostyngedig i ddarpariaethau cyfraith genedlaethol Parti Gwladwriaeth, bydd yr un peth yn gymwys i ymgais i gyflawni unrhyw un o'r gweithredoedd hyn ac i gydgyllwynio i gyflawni unrhyw un o'r gweithredoedd hyn neu i gymryd rhan ynddynt.
- 3 Rhaid i bob Parti Gwladwriaeth wneud y tramgwyddau hyn yn rhai y gellir eu cosbi â chosbau priodol sy'n cymryd i ystyriaeth eu natur ddifrifol.
- 4 Yn ddarostyngedig i ddarpariaethau ei gyfraith genedlaethol, rhaid i bob Parti Gwladwriaeth gymryd mesurau, pan fo'n briodol, i sefydlu atebolrwydd personau cyfreithiol am dramgwyddau a sefydlwyd ym mharagraff 1 o'r erthygl bresennol. Yn ddarostyngedig i egwyddorion cyfreithiol y Parti Gwladwriaeth, gall yr atebolrwydd hwn sydd ar bersonau cyfreithiol fod yn droseddol, yn sifil neu'n weinyddol.
- 5 Rhaid i Bartïon Gwladwriaethau gymryd pob mesur cyfreithiol a gweinyddol sy'n briodol i sicrhau bod pob person sy'n ymwneud â mabwysiadu plentyn yn gweithredu'n unol â'r offerynnau cyfreithiol rhyngwladol sy'n gymwysadwy.

Erthygl 4

- 1 Rhaid i bob Parti Gwladwriaeth gymryd unrhyw fesurau sy'n angenrheidiol i sefydlu ei awdurdodaeth dros y tramgwyddau y cyfeiriwyd atynt yn erthygl 3, paragraff 1, pan fo'r tramgwyddau'n cael eu cyflawni yn ei diriogaeth neu ar fwrdd llong neu awyren sydd wedi ei chofrestru yn y Wladwriaeth honno.
- 2 Caiff pob Parti Gwladwriaeth gymryd unrhyw fesurau sy'n angenrheidiol i sefydlu ei awdurdodaeth dros y tramgwyddau y cyfeiriwyd atynt yn erthygl 3, paragraff 1, yn yr achosion canlynol:
 - (a) pan fo'r tramgwyddwr honedig yn wladolyn y Wladwriaeth honno neu'n berson y mae ganddo ei breswylfan arferol yn ei thiriogaeth;
 - (b) pan fo'r dioddefwr yn wladolyn y Wladwriaeth honno.
- 3 Rhaid i bob Parti Gwladwriaeth gymryd hefyd unrhyw fesurau sy'n angenrheidiol i sefydlu ei awdurdodaeth dros y tramgwyddau uchod pan fo'r tramgwyddwr honedig yn bresennol yn ei diriogaeth ac nad yw'n ei estraddodi i Barti Gwladwriaeth arall ar y sail nad yw'r tramgwydd wedi ei gyflawni gan un o'i wladolion.
- 4 Nid yw'r Protocol hwnnw yn eithrio unrhyw awdurdodaeth droseddol sy'n cael ei harfer yn unol â chyfraith fewnol.

Erthygl 5

- 1 Rhaid barnu bod y tramgwyddau y cyfeiriwyd atynt yn erthygl 3, paragraff 1, wedi eu cynnwys fel tramgwyddau estradoddadwy mewn unrhyw gytuniad estraddodi sy'n bodoli rhwng Partïon Gwladwriaethau a rhaid eu cynnwys fel tramgwyddau estradoddadwy ym mhob cytuniad estraddodi a gwblheir rhyngddynt wedi hynny, yn unol â'r amodau a nodir yn y cytuniadau hynny.
- 2 Os yw Parti Gwladwriaeth sy'n gwneud estraddodi'n amodol ar fodolaeth cytuniad yn cael cais am estraddodiad oddi wrth Barti Gwladwriaeth arall nad oes ganddo unrhyw gytuniad estraddodi ag ef, caiff ystyried y Protocol hwn yn sail gyfreithiol dros estraddodi mewn perthynas â'r tramgwyddau hynny. Bydd estraddodi'n ddarostyngedig i'r amodau a ddarperir o dan gyfraith y Wladwriaeth y gwneir y cais iddo.
- 3 Rhaid i Bartïon Gwladwriaethau nad ydynt yn gwneud estraddodi'n amodol ar fodolaeth cytuniad gydnabod rhyngddynt fod y tramgwyddau hynny'n dramgwyddau estradoddadwy yn ddarostyngedig i'r amodau y darperir ar eu cyfer o dan gyfraith y Wladwriaeth y gwneir y cais iddo.
- 4 Rhaid ymdrin â'r tramgwyddau hynny, at ddibenion estraddodi rhwng Partïon Gwladwriaethau, fel petaent wedi eu cyflawni nid yn unig yn y man lle y digwyddasant ond hefyd yn nhiriogaethau'r Gwladwriaethau y mae'n ofynnol iddynt sefydlu eu hawdurdodaeth yn unol ag erthygl 4.
- 5 Os yw cais am estraddodi'n cael ei wneud mewn cysylltiad â thramgwydd a ddisgrifiwyd yn erthygl 3, paragraff 1, ac os nad yw'r Parti Gwladwriaeth y gwnaed y cais iddo yn estraddodi ar sail cenedligrwydd y tramgwyddwr neu os nad ewyllysia wneud hynny, rhaid i'r Wladwriaeth honno gymryd mesurau addas i gyflwyno'r achos i'w awdurdodau cymwys at ddibenion erlyn.

Erthygl 6

- 1 Rhaid i Bartïon Gwladwriaethau roi i'w gilydd y cymorth mwyaf mewn cysylltiad ag ymchwiliadau neu achosion troseddol neu achosion estraddodi a ddygir mewn perthynas â'r tramgwyddau a nodwyd yn erthygl 3, paragraff 1, gan gynnwys cymorth i gael dystiolaeth at eu gwasanaeth a fyddai'n angenrheidiol ar gyfer yr achosion.
- 2 Rhaid i Bartïon Gwladwriaethau gyflawni eu rhwymedigaethau o dan baragraff 1 o'r erthygl bresennol yn unol ag unrhyw gytuniadau neu drefniadau eraill ynghylch cymorth cyfreithiol i'w gilydd a all fodoli rhyngddynt. Yn absenoldeb cytuniadau neu drefniadau o'r fath, rhaid i Bartïon Gwladwriaethau roi cymorth i'w gilydd yn unol â'u cyfraith ddomestig.

Erthygl 7

Rhaid i Bartïon Gwladwriaethau, yn ddarostyngedig i ddarpariaethau eu cyfraith genedlaethol:

- (a) cymryd mesurau i ddarparu ar gyfer ymafael yn y canlynol a'u hatafael, fel y bo'n briodol:
 - (i) nwyddau, megis deunyddiau, asedau a chyfryngiadau eraill a ddefnyddiwyd i gyflawni neu hwyluso tramgwyddau o dan y Protocol presennol;
 - (ii) yr enillion sy'n tarddu o'r tramgwyddau hynny;
- (b) cyflawni ceisiadau gan Barti Gwladwriaeth arall am ymafael yn y nwyddau neu'r enillion y cyfeiriwyd atynt yn is-baragraff (a)(i) neu am eu hatafael;
- (c) cymryd mesurau sydd wedi eu hanelu at gau, dros dro neu yn derfynol, fangreodd a ddefnyddiwyd i gyflawni'r tramgwyddau hynny.

Erthygl 8

- 1 Rhaid i Bartïon Gwladwriaethau fabwysiadu mesurau priodol i amddiffyn hawliau a buddiannau plant sydd wedi bod yn ddiodefwr yr arferion a waherddir o dan y Protocol presennol ym mhob cam yn y broses cyfiawnder troseddol, a hynny'n benodol drwy wneud y canlynol:
 - (a) cydnabod hyglwyfedd plant sy'n ddiodefwr ac addasu gweithdrefnau i gydnabod eu hanghenion arbennig, gan gynnwys eu hanghenion arbennig fel tystion;
 - (b) hysbysu plant sy'n ddiodefwr o'u hawliau, eu rôl a chwmpas, amseriad a chynnydd y rheithdrefn ac o'r penderfyniad ar eu hachosion;
 - (c) caniatáu i sylwadau, anghenion a phryderon plant sy'n ddiodefwr gael eu cyflwyno a'u hystyried mewn rheithdrefnau lle'r effeithir ar eu buddiannau personol, mewn modd sy'n gyson â rheolau gweithdrefnol y gyfraith genedlaethol;
 - (d) darparu gwasanaethau cymorth priodol i blant sy'n ddiodefwr drwy gydol y broses gyfreithiol;
 - (e) diogelu, fel y bo'n briodol, breifatrwydd a hunaniaeth plant sy'n ddiodefwr a chymryd mesurau'n unol â'r gyfraith genedlaethol i osgoi lledaenu'n amhriodol wybodaeth a allai arwain at ganfod pwy yw'r plant sy'n ddiodefwr;
 - (f) darparu, mewn achosion priodol, ar gyfer diogelu plant sy'n ddiodefwr, yn ogystal â'u teuluoedd a'r rhai sy'n tystiolaethu ar eu rhan, rhag bygylu a dial;
 - (g) osgoi oedi diangen cyn penderfynu achosion ac ufuddhau i orchmynion neu archddyfarniadau sy'n rhoi iawndal i blant sy'n ddiodefwr.

- 2 Rhaid i Bartïon Gwladwriaethau sicrhau na fydd ansicrwydd ynghylch oedran gwirioneddol y dioddefwr yn atal camau i gychwyn ymchwiliadau troseddol, gan gynnwys ymchwiliadau sydd wedi eu hanelu at gadarnhau oedran y dioddefwr.
- 3 Rhaid i Bartïon Gwladwriaethau sicrhau, yn y modd y mae plant sy'n ddioddefwyr y tramgwyddau a ddisgrifir yn y Protocol presennol yn cael eu trin gan y system cyfiawnder troseddol, mai lles pennaf y plentyn fydd y prif ystyriaeth.
- 4 Rhaid i Bartïon Gwladwriaethau gymryd mesurau i sicrhau hyfforddiant priodol, yn enwedig hyfforddiant cyfreithiol a seicolegol, ar gyfer y personau sy'n gweithio gyda dioddefwyr y tramgwyddau a waherddir o dan y Protocol presennol.
- 5 Rhaid i Bartïon Gwladwriaethau fabwysiadu mesurau, mewn achosion priodol, er mwyn amddiffyn diogelwch ac uniondeb y personau a'r/neu'r cyrff sy'n ymwneud ag atal a/neu amddiffyn ac adsefydlu ddioddefwyr y tramgwyddau hynny.
- 6 Rhaid peidio â dehongli unrhyw beth yn yr erthygl bresennol fel petai'n niweidiol i hawliau'r cyhuddedig i gael prawf teg a diduedd neu'n anghyson â'r hawliau hynny.

Erthygl 9

- 1 Rhaid i Bartïon Gwladwriaethau fabwysiadu neu gryfhau, gweithredu a lledaenu cyfreithiau, mesurau gweinyddol, polisïau a rhaglenni cymdeithasol i atal y tramgwyddau y cyfeirir atynt yn y Protocol presennol. Rhaid rhoi sylw penodol i amddiffyn plant sy'n arbennig o hygwyf gan yr arferion hyn.
- 2 Rhaid i Bartïon Gwladwriaethau hybu ymhlith y cyhoedd yn gyffredinol, gan gynnwys plant, drwy wybodaeth drwy bob modd priodol, addysg briodol a hyfforddiant priodol, ymwybyddiaeth o'r mesurau i atal y tramgwyddau y cyfeirir atynt yn y Protocol presennol ac o'u heffeithiau andwyol. Wrth gyflawni eu rhwymedigaethau o dan yr erthygl hon, rhaid i Bartïon Gwladwriaethau hyrwyddo'r broses o gael y gymuned ac yn benodol, plant a phlant sy'n ddioddefwyr, i fod yn rhan o'r rhaglenni gwybodaeth, addysgu a hyfforddi hynny, gan gynnwys ar lefel ryngwladol.
- 3 Rhaid i Bartïon Gwladwriaethau gymryd pob mesur dichonadwy gan anelu at sicrhau pob cymorth priodol i ddioddefwyr y tramgwyddau hynny, gan gynnwys eu hailintegreiddiad cymdeithasol llawn a'u hadferiad corfforol a seicolegol llawn.
- 4 Rhaid i Bartïon Gwladwriaethau sicrhau bod gan bob plentyn sy'n ddioddefwr gan y tramgwyddau a ddisgrifir yn y Protocol presennol fynediad at weithdrefnau digonol i geisio, heb unrhyw gamwahaniaethu, iawndal oddi wrth y rhai a fu'n gyfrifol yn ôl y gyfraith.
- 5 Rhaid i Bartïon Gwladwriaethau gymryd mesurau priodol sydd wedi eu hanelu at wahardd yn effeithiol y broses o gynhyrchu a lledaenu deunydd sy'n hysbysebu'r tramgwyddau a ddisgrifir yn y Protocol presennol.

Erthygl 10

- 1 Rhaid i Bartïon Gwladwriaethau gymryd yr holl gamau sy'n angenrheidiol i gryfhau cydweithrediad rhyngwladol drwy drefniadau amlochrog, rhanbarthol a dwyochrog ar gyfer atal y rhai sy'n gyfrifol am weithredoedd sy'n cynnwys gwerthu plant, puteindra plant, pornograffi plant a thwristiaeth rhyw plant ac ar gyfer eu datgelu, ymchwilio iddynt, eu herlyn a'u cosbi. Rhaid i Bartïon Gwladwriaethau hybu cydweithrediad a chydlynid rhyngwladol hefyd rhwng eu hawdurdodau, cyrff anllywodraethol cenedlaethol a rhyngwladol a chyrrff rhyngwladol.

- 2 Rhaid i Bartion Gwladwriaethau hybu cydweithrediad rhyngwladol i gynorthwyo plant sy'n ddiodefwyr i ymadfer yn gorfforol ac yn seicolegol, i ailintegreiddio â'r gymdeithas ac i ddychwelyd i'w mamwlad.
- 3 Rhaid i Bartion Gwladwriaethau hybu gwaith i gryfhau cydweithrediad rhyngwladol er mwyn mynd i'r afael â'r achosion sylfaenol, megis tlodi a thanddatblygu, sy'n cyfrannu at hyglwyfedd plant gan weithgareddau gwerthu plant, puteindra plant, pornograffi plant a thwristiaeth rhyw plant.
- 4 Rhaid i Bartion Gwladwriaethau sydd mewn sefyllfa i wneud hynny roi cymorth ariannol, cymorth technegol neu gymorth arall drwy raglenni amlochrog, rhanbarthol, dwyochrog neu raglenni eraill sy'n bodoli eisoes.